למישקל טופרי. פירש (ה) (בתוספתא) דה"ה לדידן שמוסר לתקן ברזלים "ולקרקע" קשה ומקלקל, ומשום שאין ברזלים בימי חכמים שאין צריך רק למשקל טופריה שהיה הקרקע מטונגת כמו ברזל"ל היה אסור: **איצטבא** ולקרופיטא. עניני ספסל וקלת הם חלוקים, כדאמרינן בריש פרק עשרה יוחסין (קידושין דף ע:) ליתיב מר לקרופיטא אמר ליה מי סני "ספסל" כדאמרי רבנן לו "איצטבא" כדאמרי ליכאי: **ואין** מונעין רפואה מבהמה. (ו) דברפואה דבהמה שיש בה מלאכה אייתי אבל רפואה. שאין בה איסור מלאכה רק גזירה משום שחיקת סממנין אפילו בשבת איכה מאן דאמרי והלכה כמאן דאמרי כדאי' בפ' במה בהמה (שבת דף נג:) דרש רבא הלכה כרבי יאשיה דליה ליה גזירה משום שחיקת סממנין ברפואה דבהמה פי' דלקרוקי סוסיא שפירש בקונקורדס לוסעטי"ר בלעז "ס"ר גרלה לי להא קי"ל דבין קירוד ובין קירלוף שרי (ז) כדאי' סוף פרק שני דביצה (דף כג:) לר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר וקיימא לן כוותיה אלא ענין אחר הוא:

כסכוס. פי' בקונקורדס אנגפיל"ר בלעז"ז ויש מפרשים ליקיי"ר ולשון כסכוס משמע כן כדאי' פ' קונין (שבת דף קמא: וש"ס) מכסכסו מכפניס ואין מכסכסו מבחוץ גבי טיט: **קימצורי** ביני. גרסינן בר"ש ולא בידי בדלי"ת (ח) והוי מענין ביריית טהורה כפ' במה אשה יולאה (שם דף סג:) (ובפרק חזקת הבתים) (נ"ב דף נל):

מוליא במוליא ונלא בנצא לדעתא דלרעא (ט) דבי דרי שקל מוליא ושדי בנצא לדעתא דלרעא. (א) וכן גרס רביט גרשון ורב אלפס גרס בהפך מוליא במוליא ונלא בנצא לדעתא דלרעא מוליא בנצא לדעתא דבי דרי משמע שיומר קרקע שוה לריך לחרוס מלידום ואיפכא מסתברא מפי הלדידן לריך קרקע שוה לידום יותר מלחרוס ושמא לפי שהיו דשין במורינגן אין לריך קרקע שוה ויש מפרשים כדי לעשות דיר של בהמה"):

***פרקמטיא** כל שהוא. פי' רבינו יאנח בתשובתו כי רבינו יעקב לא היה מושב בלותא רבית פרקמטיא, והא דאמר רבינא הוה מסיק זוזי בבני הוא דמשמע דמשיב פרקמטיא ולא שהיה לומר רבינו יעקב דסחורה יין היתה כדאמרינן בחיזהו נשך (ב"מ עג:) רבינא הוה יהיב זוזי לבני אקרא דשנואתא ושפכי ליה טפי כופייתא אבל בלותא דשלחנות בקביעות וחילוף נראה (י) דחשיב פרקמטיא: **ובדבר** האבד מותר. פירוש בדבר שאם לא ימכרנה עתה שמא לא ימכרנה יפה פעם אחרת ויפסיד מן הקרן אבל אם לא יפסיד מן הקרן אלא שלא ירויח כל כך אין זה חשוב דבר האבד, ולא שכן לקנות סחורה שמא תהיה יותר ביוקר אחר המועד, אבל לקנות יין כשר בתוך המועד מותר והר"ר יוסף פירש דיש לאסור דאף על פי שלא ימלא בזול הרי ימלא ביוקר ואין זה דבר האבד: כורה

*) [ועי' פוס' כ"ב נדי ד"ה מוליא]

אבל חמרא דריחיא לא "רב יהודה שרי: למישקל טופריה לחמרא דריחיא, ולאוקומי ריחיא, ולמיבני ריחיא, ולמיבני אמת ריחיא ולמיבני אוריא (רבא) שרא: לסרוקי סוסיא ולמיבני אקרפיטא ולמיבני איצטבא רבא שרא למישקל דמא לבהמה בחולא דמועדא א"ל אביי תניא דמסייע לך המקזין דם לבהמה ואין מונעין רפואה לבהמה בחולו של מועד רבא ישרא לכסכוסי קירמי מ"ט מעשה הדיוט הוא אמר רב יצחק בר אמי אמר רב חסדא *קיטורי *בירי (ו) אסיר מ"ט? מעשה אומן הוא אמר רבא *מאן דמתקיל (ח) (אדעתא) אדעתא דבי דרי = שרי, אדעתא דארעא = אסיר, היכי דמי? מוליא *במוליא ונצא בנצא (ג) אדעתא דבי דרי שקל מוליא ושדא בנצא אדעתא דארעא, ואמר רבא האי מאן דוכי זיכי? אדעתא דציבי שרי אדעתא דארעא אסיר, *היכי דמי? שקיל דרבי ושביק זוטרי = אדעתא דציבי שקל דרבי וזוטרי = אדעתא דארעא, ואמר רבא האי מאן דפתח מיא לארעיה: אדעתא דכווורי שרי, אדעתא דארעא אסיר היכי דמי? *פתח תרי בבי חד מעילאי וחד מתתאי = אדעתא דכווורי פתח חד בבא = אדעתא דארעא ואמר רבא האי מאן דפשח דיקלא: אדעתא דחיותא שרי אדעתא דדיקלא אסיר היכי דמי? *שקיל כוליה מחד גיסא = אדעתא דחיותא מהאי גיסא ומהאי גיסא = אדעתא דדיקלא. ואסיר ואמר רבא הני תמרי תוחלני: מיגזרינהו שרי, מייצינהו אסיר, רב פפא אמר כיון דמתלעי, *כפרקמטיא האבד דמי ושרי ואמר רבא לפרקמטיא כל שהוא אסור א"ר יוסי בר אבין מותר דברבא האבד = מותר דברבינא הוה ליה ההוא עיסקא דהוה מזדבן בשיתא אלפי, שהייה לזבוניה בתר חולא דמועדא וזבניה בתריסר אלפי רבינא הוה מסיק זוזי בבני *אקרא דשנואתא אתא לקמיה דרב אשי א"ל מהו למיזל האידנא עלייהו א"ל כיון דהאידנא הוא דמשכחת להו, ביומי אחריני לא משכחת להו כפרקמטיא האבד דמי ושרי תניא נמי הכי אין גוזזין הולבין ליריד

אכל חמרא דריחיא. שכך עושין שהיו טוחנים לגבי חמורים לא מלי למישקל לההוא חמרא לפרנינו דלא מלי למטחן במועד אלא לצורך מועד כדמפרש לקמן פרק מי שהפך (דף יב:) הלכך מחיה מועטת יכול לטחון בחמור ולא מרבי ליה גידול לפרנינו: **לאוקומי ריחיא.** להעמיד להסיס הריחיים זו על גב זו: **לחמת ריחיא.** הטן שהריחיים בנוי עליו: **ולמיבני אוריא.** רפת בקר: **לסרוקי סוסיא.** להסריק סוסים במסרק של ברזל: **למיבני לאקרפיטא.** מה שמשימין התבואה לחוכו לפני הסוסים שקורין מכייטור"ה בלע"ז: **איצטבא.** בנין אבנים: **למישקל דמא.** להקיז: **לכסכוסי.** ניהון שקורין קוכילו"ל: **קרמין.** *בגלים: **מעשה הדיוט.** דמותר לעשותו בחולו של מועד דלאו מעשה אומן הוא: **קיטורי בירי אסיר.** למיעבד במועד שכך היו עושין שאין עושין כלים חלוקין והיו מחליקין עליהן בית יד של חלוקיסס מעשה אומן הוא ואסור בשל לוקין קמטין שאדם עושה בבית יד שממלאים אותה בקנה של שבלים חלקים ומקמטין פרוונגי"ל בלע"ז: **דמתקיל חיקלא.** שחופר מקום האדמה לצורך הגורן לחבוט שם חטין לצורך המועד הייט לדעתא דבי דרי ושרי: **לדעתא דארעא.** שחופר שדהו לצורך זריעה אסור משום דדמי כחורש כי"ש: **מוליא במוליא.** שעושל הקרקע ממקום גבוה ומניחו שם על גבי מקום גבוה הייט מוליא במוליא: **לו נצא בנצא.** שחופר במקום נמוך ומניחו במקום נמוך דהייט לדעתא דארעא ואסור דזה לרבה של חורש שהוא (נ) שאינו מגביה בחיזה מקום שירד המחריסה בקרקע לחפילו במקום נמוך חורש והייט דומיא דחריסה ואסור: **אכל שקל מוליא.** שעושל הקרקע ממקום גבוה: **ושדא בנצא.** במקום נמוך הייט לדעתא דבי דרי לדעתא דגורן שכך הרבה של גורן שמשוה הגרגרים וזה מועל: **דזכי וזיכא.** שמכבד את הקרקע מעצים קטנים שעליה שעושלים: **לדעתא דציבי.** אם ליקטן לדעתא דעצים לבשיל דגקע דבדבי ושכך זוטרי: **לדעתא דארעא.** דלהכי ליקטן שרואה לזרוע הקרקע שלוקע גדולים וקטנים אסור (ד): **לדעתא דכווורי.** שעושין המים שיולאין מן הגומא של ביבר לתוך אם לגורך שילאו המים ושמחיירו הדגים מותר: **כגון דפתח תרי בבי.** חד שבו ככנסין המים לגומא וכנכנסין אף הדגים לגומא וחד שהמים יולאין חוץ לגומא והדגים משחיירים בתוכה ולוקחים אותם שרי דהייט לדעתא דכווורי: **דארעא.** דפתח חד בבא שבו ככנסים המים לגומא ואיזך פתח שבו יולאין המים לתוך לא פתח: **לדעתא דארעא.** שכשהגומא מליאה מים יולאין המים למעלה ומשקין כל השדה וכי האי גוונא אסור: **דפשח דיקלא.** שזומר הדקל מן הענפים שבו: **לדעתא דחיותא.** דרחויין למאכל בהמה דנקט מן הענפים דמחד גיסא בין לחין בין יבשין לצורך מאכל בהמה הייט דחיותא ושרי: **דנקיט מהאי גיסא.** דדיקלא ומהאי גיסא ענפים יבשין שבו הייט לדעתא דדיקלא ואסור: **הני תמרי תוחלני.** תמרים שלא הכשלו כל לרכן: **מיגזרינהו.** לכוכשן במקוי ומוליא ליתה שבהן לחוץ הייט אסור **מיילינהו אסור.** לטחון במוליא ליתה שבהן לחוץ הייט אסור לאוקמי הוא מכוין ואסור לתקן ביום טוב מאכל דחול: **כיון דמתלעי.** אי לאו דמיילינהו: **כדבר האבד.** כלומר כסחורה שאדם יכול לעשותה במועד כדי שלא יפסיד בה אם לא עשאה הכי ממי מלי למיילינהו דאי לא עביד הכי מיתלעי ושרי: **פרקמטיא כל שהוא.** לעשות סחורה בחולו של מועד: **ובדבר האבד מותר.** שאם יש לו הפסד אם לא יעשנה לאותה סחורה מותר לעשותה אבל בחנם שלא להרויח אסור: **הוה מסיק זוזי.** שהיו חייבין לו מעות בחולו מתוך: יריד

[נ"ל רב וכ"ל בר"ש וכעיין ערך אקרפטא]

[דקיס בקרוס ביצה. ערוך]

[בכ"י סי' תקמא העתיקו טוחת הגמ' קטורי בי ידי ע"ש]

כ"כ נד.

[שם]

[שם]

[שם]

[לקמן יח.]

[עי' כ"מ עג:]

*) [ועי' תוס' ד"ה מוליא]

*) נפי הגרלה הולמים הדברים בלה"ק שרא לרעוב לרבי הבית כדי לנקותם. **) הולמים הדברים בלה"ק עניינו דקיבה. ופי' דקר אם פני מאדן כי יעשה עפר.

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מוליא במוליא כו' וכן גרס ר"ג ורב אלפס משמע שיומר קרקע שוה לריך לחרוס כו' ובמה הבדה: (ב) שם ונלא בנצא לדעתא דלרעא שקל מוליא ושדא בנצא לדעתא דבי דרי כו' כ"ל: (ג) רש"י ד"ה לו נצא כו' שאינו מגביה בחיזה מקום. נ"ב פירוש דרבה של חורש אינו אלא לרפוי לרעא כו' לעיל דף ב ע"ב: (ד) ד"ה לדעתא דלרעא דלכבי כו' אסור מה"ד דפתח מיא לארעיה שעושין חור וכמיים יולאין מן הגומא: (ה) תוס' ד"ה למישקל כו' פי' בתוספתא כו' לתקן ברזלים דכיון דהקרקע קשה ומקלקל: (ו) ד"ה ואין מונעין רפואה מבהמה דבדפואה דבהמה: (ז) בא"ד וכיון קלוף שרי אפילו בי"ט כדאיתא: (ח) ד"ה קיטורי כו' ולא בירי בדל"ת. נ"ב פירוש דיש גורסין בירי בדל"ת וכו' לעשות קבלי בית ידיה לאסור מפני שאשה מעבה אומן וכך היא גירסת הרמב"ם: (ט) ד"ה מוליא כו' לדעתא דלרעא שקל מוליא ושדי בנצא לדעתא דבי דרי וכן גרס ר"ג ור"ל גרס בהפך כו' בנצא לדעתא דלרעא ומשמע שיומר כו' כ"ל: (י) ד"ה פרקמטיא כו' בקביעות ומילוי בלאה דלא חשיב פרקמטיא:

גליון הש"ס תוס' ד"ה ואין מונעין וכו' אין ל"ל דסא קייל. עיין בר"ש דהגירסא הכא רב. ולפ"ז לק"מ דרב לביאתיה דס"ל דבר שאין מתכוין אסור. ואסור בלקוף בי"ש:

מאן דאמר אסור בכאיר דעניי ספסל דם ולא בכאיר שלוקים דם

נוסח/מהגה

טיפוסים בגמרא

מותר

אסור

נוסח/מהגה

סדרה של דברי רבא בדגון דאולות שונות באורך - גלפי כוונותיו ביה מותר - או - אסור

איך בחוצים מה דין כוונותיו

רבינו חננאל

וחמור שרוכב עליו מיתר ליטול צפרניו. אבל חמור הטוחן בריחים לא ר' יהודה שרא ליטול צפרנים של חמור הטוחן בריחים ולאוקמי ריחיא ולמבני ריחיא ולמיבני אמת הריחים ולמיבני אוריא פי' אוריות סוסים רבא שרא לסרוקי סוסיא ולמיבני אקרפיטא ואיצטבא. רבא שרא למשקל דמא תניא נמי הכי מקזין דם לבהמה. ואין מונעין רפואה לבהמה בחולו של מועד. רבא שרא לכסכוסי קירמי. ופירשו הגאונים *) תרתיב ר' אשתענה ותיליינא אשר רב חסדא קיטורא בירא אשר מעשה אומן דוא בבמ' יו"ש ע"ב (דף נא) אמר רבא מאן דתקיל תיקלא **) פי' אולח ונה אל ארץ ונעל הא מועתר אל אי שקיל ויהיב מוליא במוליא ונצא בנצא העפר הרך נותן ברך והקשה בקשה אדעתא דבי דרי עביר ושרי פי' מוליא בנצא הרך בקשה אדעתא דארעא ואסיר. וכן מאן דזכי זכיא. פי' מסקל ופנקה הקרקע שקיל דבבי פי' העצים הגדולים נופל וסניה הקיסמין קטנים אדעתא דציבי ושרי שקיל דבבי וזוטרי אדעתא דארעא עביד ואסיר. וכן מאן דפתח מיא בארעיה דעיילי מהאי גיסא ודנפקי מהאי גיסא אדעתא למיצר כווורי הוא ושרי מחד גיסא אסיר. וכן מאן דפשח דיקלא מחד גיסא אדעתא דחיותא שרי מהאי גיסא ומהאי גיסא אדעתא דדיקלא ואסיר והני תוחלני שרי למגזרינהו מייצינהו אסור. בחגיגה בפרק אין דורשין אוסר שם משל אי משכחת תוחלא אכול כו' והם התמרים הרכים הנקראים בפיית שודאך רמב' והדקל אשר בו אלו התמרים עליו דיבר בכאן והתיר לתתכם מן הדקל ולא התיר לדורכן בגרתק שלהן לעשותן כמו אלו הנקראים בפיית אל לוג. ורב פפא התיר את זאת מפני שמתליען. רב פפא אמר כיון דמתלען כפרקמטיא האבד דמי ושרי. ואמר רבא פרקמטיא כל שהוא אסור. א"ר אפי בר אבין ובדבר האבד מותר. דבינא הוה ליה עיסקא דהוה מזדבנא בשיתא אלפי שהייה לבתר מועדא והוה מסיק זוזי בבני אקרא דשנואתא אתא לקמיה דרב אשי א"ל כיון דהאידנא משכחת להו ובימי אחריתי לא משכחת להו

הגהות הב"ח

(ט) גמ' אמר רבא מאן דמתקיל חיקלא לדעתא. ס"נ כן היא גירסת רש"י וגימוקי יוסף ופירוש מסקל הבדה: (כ) שם ונלא בנצא לדעתא דלרעא שקל מוליא ושדא בנצא לדעתא דבי דרי כו' כ"ל: (ג) רש"י ד"ה לו נצא כו' שאינו מגביה בחיזה מקום. נ"ב פירוש דרבה של חורש אינו אלא לרפוי לרעא כו' לעיל דף ב ע"ב: (ד) ד"ה לדעתא דלרעא דלכבי כו' אסור מה"ד דפתח מיא לארעיה שעושין חור וכמיים יולאין מן הגומא: (ה) תוס' ד"ה למישקל כו' פי' בתוספתא כו' לתקן ברזלים דכיון דהקרקע קשה ומקלקל: (ו) ד"ה ואין מונעין רפואה מבהמה: (ז) בא"ד וכיון קלוף שרי אפילו בי"ט כדאיתא: (ח) ד"ה קיטורי כו' ולא בירי בדל"ת. נ"ב פירוש דיש גורסין בירי בדל"ת וכו' לעשות קבלי בית ידיה לאסור מפני שאשה מעבה אומן וכך היא גירסת הרמב"ם: (ט) ד"ה מוליא כו' לדעתא דלרעא שקל מוליא ושדי בנצא לדעתא דבי דרי וכן גרס ר"ג ור"ל גרס בהפך כו' בנצא לדעתא דלרעא ומשמע שיומר כו' כ"ל: (י) ד"ה פרקמטיא כו' בקביעות ומילוי בלאה דלא חשיב פרקמטיא: